

Nurmijärven museon toimintakertomus 2021

Nurmijärvi

Sisällysluettelo

1. Vuosi 2021.....	3
2. Henkilöstö.....	3
3. Kokoelmatyö.....	3
3.1. Collecte-kokoelmaohjelma	
3.2. Kokoelmien määrä ja kartunta	
3.3. Osallistaminen ja kansalaistiedon kerääminen	
3.4. Avustuksella toteutettuja yhteistyöhankkeita	
3.5. TAKO	
4. Tieto- ja kokoelmapalvelut.....	6
5. Museokohteet, näyttelyt ja tutkimustyö.....	6
5.1. Perusnäyttelyt	
5.2. Vaihtuvat näyttelyt	
5.3. Verkkoaineistot ja Seinätön museo	
5.4. Kävijä- ja käyttäjämäärät	
6. Yleisötyö.....	9
6.1. Kulttuuriperintöopetus kouluille ja päiväkodeille	
6.2. Ikäihmisten palvelut	
6.3. Opastukset ja draamaopastukset	
6.4. Tapahtumat ja työpajat	
6.5. Museokauppa	
7. Projektit ja yhteistyö.....	12
8. Muu toiminta.....	12

Kannen kuva: Syystöitä Aleksis Kiven tiellä 1996. Kuva Nurmijärven museo, Nurmijärven Extra Uutiset.

Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryypin sisällöistä valmistui kesäksi viisi videota.

1. Vuosi 2021

Nurmijärven museo on paikkakunnan kulttuuriperintöä tallentava ja vaaliva kulttuurihistoriallinen museo. Toiminnan keskiössä on Nurmijärven historiaan liittyvä tiedonvälitys, näyttelytoiminta sekä tutkimustyö.

Koronasta aiheutuneet rajoitukset vaikuttivat toimintaan. Taaborin toimintapäivät peruttiin jo toisena vuonna peräkkäin ja 8. luokkalaisten Kulttuuripolun ohjelma järjestettiin etänä. Rajoitusten vuoksi vaihtuvia näyttelyitä ei pystytty toteuttamaan suunnitellusti.

Museoissa oli koko kesän voimassa kävijämäärärajoitukset. Rajoitusten aiheuttamien saavutettavuusongelmien Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryypin sisällöistä tehtiin viisi videota, jotka ovat katsottavissa museon kotisivuilla.

Pääkirjasto meni peruskorjauksen vuoksi kiinni kesällä 2021 ja toiminnot siirrettiin väliaikaistiloihin. Tiloissa oleva museon toimisto muutti remontin ajaksi Toreeninmäkeen ns. Ompulinnaan.

Muutoin museon toiminta sujui suunnitelmien mukaan.

2. HENKILÖSTÖ

Museossa työskenteli vakinaisesti kolme museoammattillista henkilöä (museonjohtaja, museoamanuenssi ja museovirkailija). Heidän lisäksi museokohteissa työskenteli kesäkaudella kaksi määräaikaista opasta ja kaksi tuntityöopasta.

3. KOKOELMATYÖ

Museotoiminnan perusta ovat kokoelmat, niiden ylläpito ja kartuttaminen sekä kokoelmiin liittyvät tiedot, muistot ja tarinat. Kokoelmat luovat pohjan näyttelyiden rakentamiselle, tutkimukselle, tiedon ja elämysten välittämiseksi sekä asiakaspalvelulle.

Nurmijärven museon kokoelmanhoitoon liittyvät peruslinjaukset on kirjattu 2016 käyttöön otetussa kokoelmapoliittisessa ohjelmassa.

Kokoelmapoliittikka toimii sekä linjauksena tavoitteista ja toimintatavoista, että käsikirjana ja ohjeena tehtävän toteuttamiseen. Uuden tietosuojalain asettamat vaatimukset ja uuden Collecte-kokoelmaohjelman käyttöönotto on tuonut tullessaan uusia toimintatapoja ja -ohjeita. Kokoelmapoliittinen ohjelma on tarkoitus päivittää 2022.

Yksi saaduista lahjoituksista piti sisällään pankkien jakamia mainostuotteita. Kuvassa Kansallisosakepankin mainospeli.

Kokoelmatyön yksi tavoite on parantaa kokoelmien saavutettavuutta digitoimalla ja tallentamalla aineistoa ja niihin liittyvää tietoa verkkoon. Toimintatapa on, että uutena saapuva aineisto digitoidaan ja luetteloidaan heti ja sen jälkeen resurssien mukaan takautuvasti vanhempia digitoimattomia museokokoelmia.

Museon esinekokoelmat siirrettiin uusiin tiloihin syksyllä 2020. Kokoelmien järjestämiseen liittyvät työt jatkuivat muiden töiden ohessa koko vuoden 2021 ja tulevat jatkumaan vielä useamman vuoden ajan.

3.1. Collecte-kokoelmaohjelma

Nurmijärven, Hyvinkään, Keravan, Mäntsälän ja Riihimäen museot muodostavat Muistaja-

konsortion, joilla on käytössä Collecte-kokoelmaohjelma. Sama ohjelma on käytössä noin 30 muulla museolla.

Vuonna 2018 käyttöön otettua Collecte-kokoelmaohjelmaa kehitetään ja päivitetään jatkuvasti. Yleisön kannalta viimeisin suuri uudistus oli rajapinta Finnaan, joka saatiin toimimaan vuodenvaihteessa 2020-2021. Sen myötä uudet digitoidut aineistot siirtyvät Finnaan päivittäin. Aiemmin Finnassa oli ollut katsottavissa vain 2018 migraatiossa sinne siirtynyttä aineistoa.

3.2. Kokoelmien määrä ja kartunta

Kokoelmien kokonaismäärää ei pystytä sanomaan tarkkaan, koska osa kokoelmista on luetteloimatta. Arvion mukaan kokoelmiin kuuluu noin 8 800 esinettä, 21 000 valokuvaa ja noin 1100 kappaletta arkistomateriaalia, av-aineistoa ja kirjoja. Vilho Askola -taidekokoelmaan kuuluu 1558 teosta. Kokoelman laajuus on yhteensä noin 32 500 objektia.

Kokoelmien määrä tarkentuu sitä mukaa kun kokoelmia digitoidaan.

Vuoden 2021 aikana esine- ja valokuvalahjoituksia saatiin yhteensä 19 henkilöltä tai organisaatiolta. Valokuva-arkisto karttui noin 640 kuvalla, esinekartunta oli noin 660 kappaletta ja arkistokartunta 4 arkistoyksikköä. Vuonna 2021 saapui kaksi satojen objektien lahjoitusta, joita ei ehditty luetteloita vuoden aikana ja joiden tarkkoja kappalemääriä ei siksi tunneta. Vuoden aikana kokoelmatietokantaan digitoitiin ja luetteloitiin 293 valokuvaa, 363 esinettä, 436 arkisto-objektia ja 2 av-aineisto-objektia. Vuoden loppuun mennessä kokoelmista oli digitoitu noin 80 %.

3.3. Osallistaminen ja kansalaistiedon kerääminen

Osallistaminen ja kansalaistiedon keruu on nykyisin tärkeällä sijalla kokoelmatietojen täydentämisessä. Erityisesti laajaan valokuvakokoelmaan liittyy kuvia, joiden tiedot ovat puutteellisia ja osittain vääriäkin.

Finna ja sen taustalla toimiva Collecte-järjestelmä mahdollistavat yleisön osallistumisen tietojen

täydentämiseen ja tarkastamiseen. Tietoja karttuu myös Facebookissa jaettujen kuvien kautta. Sen lisäksi tiettyyn kylään tai aihepiiriin liittyviä kuvakopioita on lähetetty katsottavaksi tietyille kohderyhmille.

Kuntalaisten osallistamisella saatiin täydennettyä tietoja valokuviiin ja esineisiin.

Kansalaistietoa karttui myös kahden avustusrahoitteen yhteistyöprojektin kautta. Näistä projekteista kerrotaan tarkemmin seuraavassa.

3.4. Avustuksilla toteutettuja yhteistyöhankkeita

Keski-Uudenmaan museoiden yhteishankkeeseen "Kuvaa uusiksi - jälleokuvausta kotikulmilla" kuului valokuvakävely Rajamäellä.

Nurmijärven museo tekee aktiivista yhteistyötä Keski-Uudenmaan museoiden kanssa. Museo oli vuoden aikana mukana kahdessa avustusrahoitteisessa hankkeessa.

Elokuussa alkoi Kuvaa uusiksi - jälleokuvausta kotikulmilla -projekti. Hanke jatkuu kevääseen 2022. Projekti on rahoitettu Museoviraston innovatiivisten hankkeiden tuella ja siinä ovat mukana Nurmijärven lisäksi Hyvinkään, Keravan, Mäntsälän, Riihimäen ja Tuusulan museot, joka hallinnoi hanketta.

Jälleokuvaus -projektin tavoite on valokuvata uudelleen museoiden kokoelmissa olevien vanhojen valokuvien näkymiä ja rakennuksia sekä yleensä muuttuvia maisemia ja tallentaa kuvat museoiden kokoelmiin. Idea on tehdä samalla museoiden työhön kuuluvaa nykydokumentointia.

Hankkeen keskeinen tavoite on, että kuvaamiseen saadaan mukaan vapaaehtoisia kuntalaisia ja että vapaaehtoistoiminta jatkuu myös hankkeen jälkeen.

Hankkeen tiimoilta Nurmijärvellä toteutettiin syksyllä valokuvauskävelyt Rajamäellä ja Klaukkalassa. Kuvauksessa käytettiin apuna ilmaista Ajapaik-sovellusta. Jälleenkuvauksen kierrokset ja valitut kohteet jäävät Ajapaikiin kenen tahansa käytettäväksi myöhemminkin. Kuvattavien kohteiden historiasta tehty aineisto tulee katsottavaksi museon verkkosivuille.

Toinen Keski-Uudenmaan museoiden yhteishanke oli OKM-rahoitteinen 1970-, 1980- ja 1990-lukujen valokuvien digitoointiprojekti. Tässä hankkeessa olivat Nurmijärven lisäksi mukana Hyvinkään, Keravan, Mäntsälän ja Riihimäen museo, joka hallinnoi hanketta.

Hanke alkoi 1.2.2020 ja päättyi 31.1.2021. Hankkeen tavoitteena oli valokuvien digitoinnin lisäksi aktivoida ja osallistaa kuntalaisia kulttuuriperinnön tallentamiseen ja pyrkiä sitä kautta vahvistamaan paikallisidentiteettiä. Kuntalaisia pyydettiin osallistumaan kuvatietojen täydentämiseen. Osallistamista tehtiin museon omien verkostojen ja sosiaalisen median kautta. Tavoite toteutui, joskaan ei koronan vuoksi aivan suunnitelmien mukaan, koska tunnustustapaamisia ei voitu pitää.

Projektin keskiössä olivat 1980-1990-lukujen valokuvat, joten kuvissa olevat tapahtumat, rakennukset ja ympäristöt olivat monille tuttuja ja täydennyksiä kuvatietoihin saatiin hyvin. Työn yhteydessä muodostui hyviä käytäntöjä, joiden avulla osallistamista jatketaan tulevaisuudessa.

3.5. TAKO

Valtakunnallisessa kulttuurihistoriallisten museoiden TAKO-tallennustyönjaossa Nurmijärven museo on mukana poolin 3 (Asuminen ja eläminen) työskentelyssä. Tallennusvastuualueena on "Lapsiperheen arki kehyskunnassa." Vuoden 2021 aikana kokoelmaa ei kartutettu. Museo on ajoittain mukana myös poolin 7 (Vaikuttajat) ryhmässä.

4. TIETO- JA KOKOELMAPALVELUT

Vuonna 2021 Nurmijärven museon oma Finna-sivusto vakiintui käyttöön. Sitä kautta on katsottavissa noin 10 500 valokuvaa Nurmijärveltä. Kuvassa pikkupoika ja Ford Zephyr 1950-luvulla Pikku-Karppalan edustalla kirkonkylässä Aleksis Kiven tiellä.

Tärkeä osa museon toimintaa ovat asiantuntijapalvelut. Vuoden aikana vastattiin lukuisiin kyselyihin. Joukkoon mahtui varsin erityyppisiä tiedusteluja, joille kuitenkin oli yhteistä se, että ne liittyvät tavalla tai toisella paikkakunnan historiaan, rakennushistoriaan tai muuten museon toimialaan.

Muistaja-museoiden digitoituja aineistoja on aiemmin voinut selata Muistaja.fi-sivustolla ja valtakunnallisen Finna-hakupalvelun kautta. Muistaja-sivuston päivittäminen loppui vuonna 2018, jonka jälkeen uudet aineistot ovat olleet nähtävillä ainoastaan Finnan kautta. Vuonna 2021 Nurmijärven museon oma Finna-sivusto vakiintui käyttöön ja löysi vuoden mittaan runsaasti uusia käyttäjiä. Sivun suora osoite on: muistaja.finna.fi/nurmijarven_museo

Museon yksilöidyn Finna-sivun kautta tehtiin hakuja kokoelma-aineistoihin 48 356 kertaa. Täydennyksiä kokoelmatietoihin lähetettiin pelkästään Finnan palautetoiminnon kautta 156 valokuvaan. Muita palautekanavia ei tilastoitu, mutta tietoja saapui museoon sähköpostitse,

puhelimitse, viestein, kirjeenä, Facebookissa ja kesäkohteiden avoinnapitäjille kasvotusten kerrottuna.

Finnassa olevat kuvat on lisensoitu CC BY-NC-ND 4.0 merkinnällä. Sen mukaisesti kuvat ovat vapaasti ladattavissa ja ei-kaupallisesti käytettävissä. Kuvia ei kuitenkaan saa muuttaa millään tavoin ja kuvaajan nimi sekä säilyttävä organisaatio tulee käytön yhteydessä mainita. Koska kuvat voi ladata suoraan Finnasta ja niiden käyttö on vapaata, kuvien käyttäjämäärät eivät ole museon tiedossa.

Painokelpoisten kuvien ja kaupalliseen käyttöön tulevien kuvien tilauksia oli vuoden aikana 20 kpl.

Myös yleisöä kannustettiin aktiiviseen kokoelmien käyttöön, muun muassa kiinnostavien valokuvien julkaisemiseen Facebookin Nurmijärvi-ryhmissä. Julkaistuihin kuviin tuli kommentteja ja niiden ympärillä syntyi keskusteluja. Keskustelujen pohjalta saatiin usein täydennyksiä kuvatietoihin.

5. MUSEOKOhteet, Näyttelyt ja Tutkimustyö

5.1. Perusnäyttelyt

Koronaviruksen aiheuttama poikkeustilanne vaikutti jo toista vuotta peräkkäin kaikkien näyttelykohteiden avoinnaoloaikoihin ja ryhmäkäynteihin syys-, talvi- ja kevätkausilla.

Nukarin koulumuseon tammi-maaliskuun avoinnaolo peruuntui. Kesällä museoissa oli käytössä erityisjärjestelyjä, joilla varmistettiin asiakkaiden ja työntekijöiden turvallisuus. Asiakasmääriä rajattiin tilakohtaisesti, muistutettiin riittävästä turvaväleistä ja hyvistä hygieniakäytännöistä.

Aleksis Kiven koti

Aleksis Kiven kodin julkisivuremontti jatkui. Syksyllä uusittiin museon ja saunan lautakatot. Työn teetti kunnan tilakeskus.

Kansalliskirjailijan lapsuudenkodissa tupainterioori on säilytetty kertomaan 1800-luvun puolivälin kotielämästä. Muissa tiloissa on Kiven elämästä, tuotannosta ja ajan yhteiskunnasta kertovat

näyttelyt. Niiden lisäksi näyttelyssä voi katsoa Kiven elämästä kertovan lyhytfilmin, kuunnella Kiven tekstejä ja testata Kiven kielen tuntemusta kielipelin avulla. Lapsille näyttelyssä on aiheeseen liittyviä kuvaseiniä ja pienoismalleja sekä leikittävä pienoismalli Kiven kodin pihapiiristä.

Jouluisin museossa on esillä näyttely ”On joulutilta”. Näyttelyssä tupa on puettu 1800-luvun puolivälin jouluasuun ja pöydälle on katettu aattoillan ateriat.

Aleksis Kiven koti oli avoinna 1.6.-31.8. sekä 9.-10.10. Joulunäyttely oli avoinna 4.-5.12, 11.-12.12. ja 18.-19.12. Museokohde on avoinna koko vuoden sopimuksesta, mutta vuonna 2021 koronarajoitusten vuoksi tilauskäyntejä ei juuri ollut. Poikkeuksen tähän tekivät 5. luokkalaisten Kulttuuripolkuun liittyvät museovierailut toukokuussa ja syys-lokakuussa.

Aleksis Kiven kodin pihapiirissä on Kekkurin museokauppa ja kahvikioski. Se oli avoinna samoina aikoina kuin Aleksis Kiven koti. Museon lipunmyynti toimii museokaupassa. Kahvikioskissa oli tarjolla kuumia ja kylmiä juomia, jäätelöitä ja pullaa.

Taaborinvuoren museot

Taaborinvuorella on kuusi museorakennusta, joista kolme on entisiä asuinrakennuksia ja niissä on museonäyttelyt. Aittoja on kaksi. Sepän pajaa käytetään työnäytöspajana tapahtumissa.

Museoiden näyttelyt esittelevät 1900-luvun alun nurmijärveläisten arkisia askareita. Vanhimmat näyttelyistä ovat peräisin 1980-luvulta, jolloin rakennukset siirrettiin alueelle ja niistä tehtiin museoita. Alueen toiminnan kehittyessä myös museoiden näyttelyitä on alettu uudistaa.

Seppälän vilja-aitaan valmistui kesäksi näyttely ja se avattiin yleisölle. Rakennus on ollut aikoinaan Nurmijärven kunnalliskodin maatilán vilja-aitta. Maatilan toiminta ajettiin alas 1960-luvulta alkaen vanhustenhoidon uudistuessa. Kunnalliskodin ja maatilán vanhat rakennukset purettiin uuden palvelukodin tieltä 1970-luvun lopussa. Vilja-aitta siirrettiin Taaborinvuorelle, jonne juuri oltiin pystyttämässä museoaluetta.

Taaborinvuorella Seppälán vilja-aitassa avautui uusi näyttely. Rakennus oli aikoinaan kunnalliskodin vilja-aitta ja näyttelyssä kerrotaankin muun muassa kunnalliskodin toiminnasta

Aitan uusi näyttely kertoo perinteisestä maanviljelyksestä, karjanhoidosta ja kotieläimistä sekä kunnalliskodin maatilán toiminnasta.

Puusuutarin mökkiin tullaan tekemään lapsille suunnattu toiminnallinen museonäyttely, jossa voi leikkien kautta oppia ja oivaltaa entisaikojen arkielämää. Rakennuksessa teetettiin sisäpintojen restaurointi, koska heikosti kiinnitetyt pinkopahvit olivat huonossa kunnossa ja sisäkatossa oli vesivahinkojen aiheuttamia vaurioita. Työn suunnittelussa oli mukana Helsingin kaupunginmuseon korjausrakentamisen asiantuntija Elina Riksmán. Rakennuksen sisäseinien ja -katon restauroinnin ja hirsiseinien rakojen täyttämisen teki Rakennusentisöintiliike Ukri Oy.

Taaborinvuoren puihin voi tutustua Nurmijärven museon ja Seikkailutaidekoulun yhdessä toteuttamalla Taaborinvuoren omatoimisella seikkailupolulla. Materiaali pitää sisällään myös puihin liittyviä tehtäviä. Taaborinvuoren seikkailupolkuun liittyvä materiaali on saatavilla verkkoaineistona ja tulostettuna vihkona Taaborinvuoren museoista ja Aleksis Kiven kodilta.

Taaborinvuoren museot olivat avoinna 1.-31.7. sekä Taaborinvuoren tapahtumien aikana 13 päivänä.

Nukarin koulumuseo

Museo toimii Nurmijärven ensimmäisessä koulurakennuksessa, jossa koulutyö alkoi vuonna 1873. Vanha luokkahuone ja kunnan eri kouluilta kerätty esineistö kertovat millaista koulunkäynti oli ennen.

Opetustaulut, mustekynät, käsityöt ja kouluruokailuun liittyvät esineet tuovat varttuneemmille muistoja ja nuoremmille tietoa ja elämyksiä.

Koulumuseon tammi-maaliskuun avoinnaolot peruuntuivat koronarajoitusten vuoksi, lokamarraskuussa museo oli auki 2 päivänä. Koulumuseo oli koronarajoitusten puitteissa avoinna tilauksesta ympäri vuoden.

Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryyppi

Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryyppin näyttely tarjoaa aikamatkan suomalaisen työn, teollisuuden ja alkoholikulttuurin vaiheisiin.

Vuonna 1963 perustettua Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryyppiä esiteltiin aiemmin lähinnä tehtaan omille vieraille. 2017 Altia ja Nurmijärven kunta tekivät sopimuksen tehdasmuseon avoinnapidosta yleisölle. Sopimuksen mukaan Altia vuokraa museon kunnalle touko-elokuuksi ja museo hoitaa tehdasmuseon avoinnapidon ja kaikki siihen liittyvät työt.

Museon näyttelyyn tehtiin pieniä uudistuksia. Näyttelyyn lisättiin muutamia esineitä ja samassa yhteydessä kokoelmaa järjestettiin uudelleen katsojajystävällisemmäksi.

Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryyppin vierailijoista suurin osa osallistui pääsymaksuun sisältyvälle opastuskierrokselle. Museo oli avoinna 1.6. – 15.8., 28.8. ja 11.-12.12 sekä tilauksesta 17.8. – 27.8.

5.2. Vaihtuvat näyttelyt

Nurmijärven museon vaihtuvien näyttelyiden tiloina toimivat Galleria Ville pääkirjastossa ja Galleria Toivo Klaukkalan kirjastossa.

Koronarajoitusten ja pääkirjaston peruskorjauksen vuoksi vuoden 2021 vaihtuvat näyttelyt eivät toteutuneet.

5.3. Verkkoaineistot ja Seinätön museo

Museon sivuilla olevista verkkoaineistoista käytetyin on ollut seitsemanveljesta.net – verkkosivusto. Sitä käytetään paljon muun muassa kouluissa. 10.10.2020 uudistuneena avattu sivusto esittelee Aleksis Kiven Seitsemän veljestä -romaanin tarinoita ja teemoja sekä sitä, kuinka ja mistä professori August Ahlqvist kritisoi romaania.

1970-luvun lapsuudesta kertova tarinallinen Markalla merkkareita –sivusto valmistui 2018. Sivusto toteutettiin museoiden yhteistyöprojektina Museoviraston innovatiivisen avustuksen turvin.

Jälleenrakennuskaudesta kertova verkkosivusto jälleenrakennus.fi on tekniikaltaan vanhentunut ja sen uudistaminen aloitettiin loppuvuonna 2021. Yhteishankkeessa on mukana Mäntsälän ja Tuusulan museot.

Museo on julkaissut Seinätön museo –palvelun kautta 2 mobiiliopasta.

”Luonto ja historia lähellämme” mobiiliopas kannustaa tutustumaan Nurmijärven alueen jää- ja kivikauteen luonnossa liikkuen. Se kuljettaa kävijän kolmelle luonnonmuodostumalle ja kertoo, kuinka ne ovat jääkaudella syntyneet. Kolmella kivikautisella kohteella voi oppaan kautta tutustua kivikauden ihmisten tavalliseen arkeen. Kivikauden asuinpaikoilta laaditut piirroskuvat esittävät tulkinnan siitä, miltä elämä paikalla olisi voinut näyttää tuhansia vuosia sitten.

Rajamäen kylästä kertova ”Lähteen ja rautatien Rajamäki” mobiiliopas kuljettaa Rajamäen hiivatehtaan nurkkakiven vierelle ja voimalaitoksen kohinaan, Tykkitorninmäen puiden alle, kirkon ja kansakoulun kupeelle kyläläisten

keskuuteen. Sinne missä menneisyyden elämä on tislautunut tarinoiksi nykyhetkeen.

Museon verkkosivuilla on lisäksi runsaasti paikallishistoriallista aineistoa.

5.4. Kävijä- ja käyttäjämäärät

Nurmijärven museokohteissa maksaneiden asiakkaiden määrä (2628) oli lähes sama kuin edellisinä vuosina. Museokorttilaisten osuus maksaneista oli 39 %.

Korona-aika on kuitenkin vaikuttanut selvästi kokonaiskävijämäärien laskuun. Se johtuu ilmaiskävijöiden vähentymisestä ja siihen vaikuttivat koululaisryhmien vähyys, omien tapahtumien puuttuminen, Taaborinvuoren muiden tapahtumien kävijämäärän vähentyminen sekä vuoden 2021 osalta se, että museon vaihtuvia näyttelyitä ei voitu toteuttaa. Vuoteen 2020 verrattuna museoiden kokonaiskävijämäärä kuitenkin selvästi nousi.

2018   2019   2020   **2021**

Aleksis Kiven koti

4 679   3 903   2 494   **2 726**

Taaborinvuoren museot

5 229   5 746   1 270   **2 555**

Nukarin koulumuseo

529   504   231   **184**

Vaihtuvat näyttelyt (Galleria Ville ja Galleria Toivo)

2 228   3 704   340   **0**

Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryyppi

1 735   1 866   1 465   **2031**

Kävijät yhteensä

14 400   15 723   5 800   **7 496**

Kekkurin museokaupan ja kahvikioskin kävijämäärä oli 2 944. Heitä ei lasketa kävijätilastoihin

Seitsemanveljesta.net- ja markallamerkkareita.fi - verkkosivustoilla oli 32 626 käyttäjää. Mobiilioppaisiin tutustui 918 käyttäjää.

Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryyppin videoita katsottiin 1 123 kertaa ja Metsän poika -videota 237 kertaa.

6. YLEISÖTYÖ

Yleisötyö on keskeinen osa Nurmijärven museon toimintaa. Yleisötyöllä pyritään huomiomaan erilaisten yleisöjen tarpeet ja lisäämään museon palveluiden ja kulttuuriperinnön saavutettavuutta.

6.1. Kulttuuriperintöopetus kouluille ja päiväkodeille

Kulttuuriperintöopetus on tärkeä osa museon toimintaa ja siitä vastaa museoamanuessi. Toiminta on saavuttanut vakiintuneet ja käytännössä hyvin toimivat toimintamuodot. Opetus painottuu tällä hetkellä peruskoululaisten ja päiväkotilaisten kanssa tehtävään yhteistyöhön. Toiminnan periaatteet, suuntaviivat ja tavoitteet on kirjattu asiakirjaan "Nurmijärven museon pedagoginen suunnitelma päiväkodeille, alakouluille ja perheille".

Metsä Poika -tuokio tutustutti Länsikaaren alkuluokkien oppilaat Seitsemän veljeksien maailmaa. Kuva Terttu Raudaskoski.

Museo mukana Kulttuuripolulla

Kirjasto- ja kulttuuripalveluiden yhteinen kulttuuripolkuohjelma tarjoaa jokaiselle nurmijärveläiselle esikoululaiselle ja peruskoululaiselle yhdenvertaiset ja tasa-arvoiset mahdollisuudet kokea koulupäivän aikana taide- ja kulttuurielämyksiä, tutustua kotiseutunsa historiaan ja kulttuurilaitoksiin sekä oppia kirjaston käyttämistä ja tiedonhakua.

Kulttuuripolku-ohjelmassa museo vastaa 5. ja 8. -luokkalaisten toiminnasta. Viidennet luokat tekevät museovierailun Aleksis Kiven kotiin ja kahdeksannet luokat tutustuvat Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryyppiin ja sen lähiympäristöön. Museovierailut kuljetuksineen ovat kouluille maksuttomia, kuten kaikki Kulttuuripolkuun liittyvä ohjelma.

Viidesluokkalaisten vierailut Aleksis Kiven kotiin järjestettiin huhti-toukokuussa ja syyskuussa. Heitä oli 467 ja heille pidettiin 19 opastusta.

Kahdeksaluokkalaisten vierailut Rajamäen Ryyppiin sen sijaan eivät toteutuneet koronan ja etäopetuksessa olon vuoksi. Osa vierailuista pystyttiin toteuttamaan etäopastuksina. Näitä järjestettiin 4, osallistujia oli yhteensä 98.

Päiväkotivierailut ja oppitunnit kouluissa

Museo tarjoaa lapsiryhmille kulttuuriperintöopetustuokioita ja -tunteja kouluissa ja päiväkodeissa. Ne ovat erityisen tärkeitä, koska liikkuminen museokohteisiin suuressa kunnassa on vaikeaa.

Tammi-maaliskuussa päiväkodeille suunnattu Museo matkalaukussa –tuokio ”Leipää, silakkaa ja piimää päälle” vieraili esiopetusryhmissä ja alkuluokilla. Esityksiä oli 21, yleisöä yhteensä 447 (387 lasta ja 60 aikuista). Tuokiossa tutustuttiin talonpoikaiseen ruokakulttuuriin. Museoamanuenssin matkalaukkuun oli pakattu 1900-luvun alun nurmijärveläisen ruokahetken antimet. Lopuksi jauhettiin yhdessä kahvia kahvimyllyllä.

Lokakuussa päiväkodeissa ja alkuluokilla pidettiin Aleksis Kiveen ja Seitsemään veljekseen tutustuttavia ”Metsän poika” –tuokioita. Esityksiä

oli 22, yleisöä yhteensä 525 (460 lasta ja 65 aikuista).

Korona vaikutti myös kouluilla järjestettävien kulttuuriperintötuntien määrään.

Museoamanuenssi piti kouluilla 5 kulttuuriperintöön liittyvää oppituntia ja niitä oli kuulemassa 110 alakoululaista ja 11 aikuista. Tuntien teemat vaihtelivat oman kylän historiasta menneisyyden lapsuuteen.

Koululaisten ja päiväkotilaisten museovierailut

Normaaleina vuosina Nurmijärven museoissa vierailee runsaasti lapsiryhmiä. Koululais- ja päiväkotiryhmien museokäynnit ovat aina ikäryhmäkohtaisesti opastettuja. Päiväkotien museovierailut keskittyvät pääasiassa Aleksis Kiven kotiin Taaborin toimintapäivien aikana. Koululaisryhmiä vierailee museoissa eniten keväisin. Tänä vuonna korona peruutti Taaborin toimintapäivät kokonaan ja vaikutti selvästi lapsiryhmien määrään.

Kaikkiaan museokohteissa (Aleksis Kiven koti, Nukarin koulumuseo, Taaborinvuoren museot, Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryyppi) opastettiin vuoden aikana 34 koululais- ja päiväkotiryhmää. Osallistujia niissä oli yhteensä 715.

6.2. Ikäihmisten palvelut

Nurmijärven museon aikuispedagogisessa suunnitelmassa on suuntaviivat ikäihmisten palveluille ja toiminnalle. Toimintaa tuotetaan sen pohjalta.

Koronan vuoksi vuonna 2021 vanhusten palveluyksiköissä ei pidetty yhtään Museomuistelutuokioita.

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut ovat jo vuosia tuottaneet yhdessä ikäihmisille suunnattua K-60 – tapahtuma- ja luentosarjan. Museon järjestämiä tapahtumia on vuosittain 6, kolme keväällä ja kolme syksyllä.

Vuonna 2021 kolme kuudesta tapahtumasta jouduttiin koronan vuoksi perumaan. Syyskauden kolme tapahtumaa pystyttiin järjestämään

rajatuin henkilömäärin (etukäteen jaetut ilmaiset pääsyliput). Järjestettyjen tilaisuuksien aiheita olivat Aleksis Kiven sukujuuret, puiden kulttuurihistoria ja keskiajan arkeologia.

Ikäihmisten tilaisuuksia järjestettiin siis kaikkiaan 3 ja niissä oli kävijöitä yhteensä 75.

Valokuvanäyttelyiden järjestäminen terveyskeskuksen pitkäaikaisosaston näyttelyseinällä loppui. Koko pitkäaikaisosaston toimintaa ollaan ajamassa alas.

6.3. Opastukset ja draamaopastukset

Koronaviruksen aiheuttama poikkeustilanne vaikutti koko vuoden museon opastustoimintaan ja ryhmäkävijöiden määrään. Kaikissa museokohteissa oli käytössä erityisjärjestelyjä, joilla varmistettiin asiakkaiden ja työntekijöiden turvallisuus.

Aleksis Kiven kodissa, Taaborinvuoren museoissa ja Nukarin koulumuseossa opastetaan ryhmiä tilauksesta. Vuoden aikana ryhmäopastuksia pidettiin näissä kohteissa yhteensä 13, osallistujia 112. (Kiven koti 11/99, Taaborinvuoren museot 1/2 ja Nukari 1/11). Määrä ei sisällä koululais- ja päiväkotiryhmiä. Ne on kirjattu kohtaan Koululaisten ja päiväkotilaisten museovierailut.

Aleksis Kiven kodissa on myös tilauksesta saatavissa kaksi erilaista draamaopastusta. Molempia draamaopastuksia esittää Irja Rättö. Toinen opastuksista, kekriperinteitä esittelevä ”Kun torkka kistunlautoja poltti”, valmistui syksyllä 2018. Aleksis Kiven lapsuudesta kertova ”Pappihan pojasta piti tulla” opastus on valmistunut vuonna 2009. Draamaopastus esitettiin vuoden aikana yhden kerran, osallistujia oli 20.

Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryyppissä vierailut ovat pääosin opastettuja kierroksia. Käytössä on nettivarausjärjestelmä, josta pystyy varamaan paikan opastuskierrokselle. Perjantaisin museossa on ns. vapaa kierto, jolloin museoon saa tutustua omatoimisesti ilman opastusta. Vuoden aikana Ryyppissä pidettiin 196 opastusta, joihin osallistui 1225 kävijää. Määrä ei sisällä

koululaisryhmiä. Ne on kirjattu kohtaan Koululaisten ja päiväkotilaisten museovierailut.

6.4. Tapahtumat ja työpajat

Koronarajoitusten vuoksi osa museon suunnitelmassa olleista tapahtumista ja työpajoista peruttiin, osa pystyttiin järjestämään osanottajamäärää rajoittaen. Tapahtumista peruttiin Taaborin toimintapäivät ja kevään K-60 tapahtumat.

Monet tapahtumat myös toteutuivat, vaikkakin osanottajamäärää rajaten: Luonnonkukkien päivä, Kulttuuriperintöiltamat, valokuvakävelyt Klaukkalassa ja Rajamäessä, syksyn K-60 -tapahtumat, Kiven päivän draamaopastus ja Joulutunnelmia -tapahtuma. Tapahtumia järjestettiin kaikkiaan 10 ja niihin osallistui 183 kävijää.

Omien tapahtumien lisäksi museo osallistui myös muiden toimijoiden järjestämien tapahtumien järjestelyihin. Tällaisia olivat Seitsemän veljeksien vaellus, Rajamäen kyläpäivä ja Hiivatehtaan joulutapahtuma.

Työpajatoimintaa on yleensä järjestetty lähinnä Taaborin toimintapäivillä. Koska Toimintapäiviä ei voitu järjestää, vuoden 2021 ainoiksi työpajoiksi jäivätkin Palojoen alkuluokille järjestetyt kaksi näyttelysuunnittelun työpajaa. Osallistujia näissä oli yhteensä 27 (25 lasta ja 2 aikuista.)

6.5. Museokauppa

Nurmijärven museon varsinainen museokauppa on Aleksis Kiven kodin yhteydessä oleva Kekkurin museokauppa ja kahvikioski. Sen lisäksi valikoima museokauppatuotteita on myynnissä Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryyppissä ja Nurmijärven kirjastoissa.

Museokaupan valikoimaan kuuluu kirjallisuutta, museon omiin kokoelmiin ja Aleksis Kiveen ja Rajamäen Ryyppiin liittyviä tuotteita sekä jonkun verran nurmijärveläisten tuottajien tuotteita.

Museokaupan tuotteita uudistetaan vähitellen. Vuonna 2021 valikoimaan lisättiin muutamia muiden museokauppojen tuotteita.

7. PROJEKTIT JA YHTEISTYÖ

Museo tekee tiivistä yhteistyötä oman tulosalueensa muiden yksiköiden kanssa. Yhteistoimintaa kirjaston kanssa edesauttaa se, että museon toimistotilat ovat kirjaston toimistotilojen yhteydessä. Kulttuuripalvelujen kanssa on yhteistyötä tapahtumatoiminnassa ja Taaborinvuoren alueeseen liittyvissä toiminnoissa, samoin liikuntapalvelujen kanssa. Yhteistyötä tehdään tapauskohtaisesti myös kunnan muiden toimialojen ja tulosyksiköiden kanssa.

Yhteistyö lähikuntien ja –kaupunkien museoiden kanssa on toimivaa ja tärkeää. Resursseja yhdistämällä tehdään tutkimustyötä ja muita projekteja, joita pienen museon olisi mahdotonta yksin toteuttaa. Tärkeimpiä yhteistyökumppanimuseoita ovat Hyvinkään, Järvenpään, Keravan, Mäntsälän, Tuusulan ja Riihimäen museot. Yhteisen kokoelmaohjelman vuoksi yhteistyö heidän kanssaan on muutenkin jatkuvaa. Kuluneena vuonna oli menossa kaksi yhteisprojektia: Museoviraston avustusrahoitteinen Kuvaa uusiksi - jälleenkuvauksista kotikulmilla -projekti ja OKM:n avustuksella toteutettu oli valokuvien digitointi. Hankkeista kerrottiin tarkemmin kappaleessa 3.4.

Museo tekee yhteistyötä myös paikallisten yhdistysten kanssa. Nurmijärven Luonto ry on järjestänyt Aleksis Kiven kodin piha-alueella Luonnonkukkien päivän tapahtuman ja ollut mukana hoitamassa pihan niittyaluetta yhdessä Palojoen kyläläisten kanssa.

Yhteistyö Keski-Uudenmaan alueellisena vastuumuseona toimivan Helsingin kaupungin museon kanssa on uuden museolain tuomien uusien käytäntöjen myötä lisääntynyt.

Korjausrakentamisen asiantuntija Elina Riksmania on konsultoitu museorakennusten hoitoon ja remontteihin liittyvissä asioissa. Syksyllä pidetyissä Kulttuuriperintöiltamissa kuntalaisille kerrottiin kulttuuriympäristön hoitoon ja avustusten hakuun liittyvistä ajankohtaisista asioista. Sen lisäksi museon henkilökuntaa on osallistunut Helsingin kaupungin museon järjestämiin keskusteluihin ja koulutuksiin.

8. MUU TOIMINTA

Vuoden aikana valmistui useita videoita

Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryyppiä ja museon sisältöjä käsitteleviä noin viiden minuutin mittaisia videoita valmistui 5 kpl. Rajamäen Ryyppi esittää: Tarinoita tehtaasta -videot jaettiin kunnan Youtube-kanavalla ja ne ovat katsottavissa museon kotisivuilla.

Lisäksi valmistui lapsille suunnattu, Aleksis Kivestä ja seitsemästä veljeksestä kertova Metsän poika -video. Myös Metsän poika -video jaettiin kunnan Youtube-kanavalla.

Nurmijärven museo sosiaalisessa mediassa

Nurmijärven museolla on omat Facebook ja Instagram -tilit. Facebook-sivun päivityksissä tiedotetaan museon ajankohtaisista asioista. Sen lisäksi jaetaan vuosittain vaihtuvaan teemaan liittyviä kuvia tietoisuuteen. Vuonna 2021 vuositeemana oli ”Muuttuvat taajamat”. Kuvat olivat 1980–90-luvuilta kunnan päätaajamista.

Instagram-sivun päivityksissä pääpaino on Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryyppiin ja sen esineisiin liittyvissä kuvissa, tarinoissa ja tiedossa.

Seuraaajia Facebook-sivulla oli vuoden loppuun mennessä 695 ja Instagram-sivulla 612.

Geokätköt

Museon julkaisemilla geokätköillä esitellään museokohteita ja niiden historiaa. Nukarin koulumuseon, Taaborinvuoren alueen sekä Kekkurin museokaupan geokätköillä kävi vuoden aikana yhteensä 227 kävijää.

Nurmijärven kunta

Nurmijärven museo
PL 47, 01901 Nurmijärvi
Käyntiosoite: Punamullantie 1
Puhelin: 040 317 2507
www.nurmijarvi.fi